

Εφετείο Αθηνών: 7148/1992

Πηγή: Επιθεώρηση Συγκοινωνιακού Δικαίου 1994 σελ. 316

Εργατικό ατύχημα - Αυτοκινητικό ατύχημα - Ασφαλιστικό Κεφάλαιο ΕΑΣ -. Στην Επιχείρηση Αστικών Συγκοινωνιών (ΕΑΣ) της περιοχής της Πρωτεύουσας συστήθηκε ειδικός λογαριασμός με την επωνυμία "Ασφαλιστικό Κεφάλαιο", ο οποίος έχει σκοπό να καλύπτει ορισμένες ζημιές που υφίσταται η επιχείρηση ή προξενούνται στο επιβατικό κοινό της τρίτης από τα όργανά της κατά την εκτέλεση της αποστολής για την οποία ιδρύθηκε. Μία από τις περιπτώσεις κάλυψης ζημιών είναι και όταν συντρέχει αστική ευθύνη της ΕΑΣ ως ιδιοκτήτριας των οχημάτων έναντι των προσώπων για τα οποία καθιρύεται αστική ευθύνη γι' αυτήν, όπως είναι οι επιβάτες που μεταφέρονται από αυτή ή είναι τρίτοι ως προς αυτοί. Όταν η αδικοπραξία που τελέστηκε από τα προστεθέντα πρόσωπα συνιστά εργατικό ατύχημα, δηλαδή όταν ο ζημιούμενος είναι υπάλληλος ή εργάτης αυτής, τότε η ζημία του παθόντος δεν καλύπτεται από το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο της ΕΑΣ.

Πρόεδρος: Παν. Κωστάκος

Εισηγητές: Δημ. Σπύρου

Κατά το άρθρο 1 του Ν. 551/1915 που κωδικοποιήθηκε με το Β.Δ. της 24.7/25.8.1920 και διατηρήθηκε σε ισχύ με το άρθρο 28 του Εισ.ΝΑΚ, εργατικό ατύχημα υπάρχει όταν υπάλληλος, ή εργάτης των επιχειρήσεων, οι οποίες αναφέρονται στο άρθρο 2 του Δ/τος, υπέστη βλάβη του σώματος ή της υγείας του ή απεβίωσε από βία και αιφνίδια επενέργεια περιστατικού, που συνδέεται όμως με την εργασία λόγω της εμφανίσεώς του κατά την εκδήλωσή της ή εξ αφορμής της. Κατά την έννοια της διατάξεως αυτής ατύχημα που επέρχεται εξ αφορμής της εργασίας θεωρείται και εκείνο το οποίο δε είναι άμεση συνέπεια της εκτελέσεως της εργασίας, συνδέεται όμως με αυτή με σχέση αιτίου και αποτελέσματος, για το λόγο ότι συνεπεία της εργασίας δημιουργήθηκαν οι απαραίτητες για την εκτέλεσή του πραγματικές συνθήκες οι οποίες δεν θα υπήρχαν χωρίς την εργασία (ΑΠ 1764/1985 ΝοΒ 34ος σελ. 1070, ΑΠ 272/1979 ΝοΒ 27ος σελ. 1283 κα). Ο χαρακτηρισμός του ατυχήματος ως εργατικού ούτε εμποδίζεται ούτε μεταβάλλεται όταν το ατύχημα αποτελεί δύναμει την αδικοπραξία η οποία προβλέπεται από τις ειδικές διατάξεις του Ν. ΓΠΝ/1911 ήτοι Αστ. Κωδ. (ΑΠ 630/1976 ΝΟΒ 25ος σελ. 16, Κρητικού "Αποζημίωση από Τροχαία Αυτ/κά Ατυχήματα" παρ. 654). Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος με την έννοια που αναφέρθηκε, αν ο παθών εργάτης ή υπάλληλος ήταν υποχρεωτικός ασφαλιστέος στο ΙΚΑ και ο αποκατάσταση της κάθε περιουσιακής ζημιάς βαρύνει το ΙΚΑ και ο εργοδότης απαλλάσσεται, εκτός εάν το ατύχημα οφείλεται σε δόλο του τελευταίου ή του προστεθέντος από αυτόν πράγμα εκάνιο σε αυτοκινητικά ατυχήματα που είναι και εργατικά (άρθρο 60 παρ. 3 Α.Ν. 1846/1951 Ολ. ΑΠ 1267/1976 ΝοΒ 25ος σελ. 895, ΑΠ 475/1982 ΝοΒ 31ος σελ. 204, ΕΑ 1583/1977 Επ.Συγκ.Δ. 1981 σελ. 533 κ.α.). Η αξίωση προς αποκατάσταση της μη περιουσιακής ζημιάς διέπεται κατά την κρατούσα γνώμη από το κοινό δίκαιο, ήτοι από τον Αστ. Κώδ. αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της αδικοπραξίας είτε στο πρόσωπο του ίδιου του εργοδότη είτε από των προσώπων που προστέθηκαν απ' αυτόν και για τα οποία αυτός ευθύνεται (άρθρα 914, 922, 932 ΑΚ). Μπορεί δηλαδή, να απαιτηθεί από τον εργοδότη μόνο εάν το ατύχημα οφείλεται σε αδικοπραξία αυτού ή των προστεθέντων προσώπων και δη υπαίτια πράξη του Κυρίου της επιχείρησης ή των προστεθέντων σ' αυτόν (ΑΠ 900/1978 ΝοΒ 27ος σελ. 724, ΑΠ 630/1976 οπ.π., ΑΠ 614/1971 ΝοΒ 2005 σελ. 67, ΕΑ 3770/1983 ΝοΒ 32ος, σελ. 301 Δωρή ΝοΒ 32ος σελ. 304). Όταν το ίδιο ατύχημα είναι και εργατικό και αυτοκινητικό ο παθών μπορεί να απαιτήσει χρηματική ικανοποίηση από τον εργοδότη ή τον προστεθέντα από αυτόν (Δωρήσ οπ.π. ΕΑ 9366/1988 Ελλ.Δ/νη 31ος σελ. 1065). Εξάλλου κατά μεν το άρθρο 1 παρ. 1 του Πρ. Δ/τος 519/1981 (ΦΕΚ Α' 161/24.6.1981) που εκδόθηκε σε εκτέλεση των άρθρων 10 του Ν. 588/1977 "περί οργάνωσης των αστικών συγκοινωνιών Πρωτεύουσας και άλλων τινών διατάξεων", συνιστάται στην Επιχείρηση Αστικών Συγκοινωνιών (ΕΑΣ) ειδικός αυτοτελής λογαριασμός υπό τον τίτλο "ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΣ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ", κατά δε το άρθρο 4 παρ. 1 του ίδιου Πρ. Δ/τος "Δια την εκάστοτε διαθεσίμων του "Ασφαλιστικού Κεφαλαίου" καλύπτονται οι κάτωθι ζημιές και υποχρεώσεις εν γένει: α), β), γ), δ) Η κατά την κειμένη νομοθεσία αστική ευθύνη της ΕΑΣ ως ιδιοκτήτου των οχημάτων αυτής. "Από το συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνάγεται ότι στην Επιχείρηση Αστικών Συγκοινωνιών (ΕΑΣ) της περιοχής της Πρωτεύουσας συστήθηκε ειδικός λογαριασμός με την επωνυμία "Ασφαλιστικό Κεφάλαιο", ο οποίος έχει σκοπό να καλύπτει ορισμένες ζημιές που υφίσταται η επιχείρηση ή προξενούνται στο επιβατικό κοινό της τρίτης από τα όργανά της κατά την εκτέλεση της αποστολής για την οποία ιδρύθηκε. Μία από τις περιπτώσεις κάλυψης ζημιών είναι και εκείνη όταν συντρέχει αστική ευθύνη της ΕΑΣ ως ιδιοκτήτριας

του στόλου των οχημάτων της. Δηλαδή εκείνη που δημιουργείται από τη λειτουργία των οχημάτων της έναντι των προσώπων για τα οποία καθιερύεται αστική γι' αυτήν ευθύνη, όπως είναι οι επιβάτες που μεταφέρονται από αυτή ή είναι τρίτοι ως προς αυτή. Όταν όμως η αδικοπραξία που τελέσθηκε από τα προστεθέντα πρόσωπα συνιστά εργατικό ατύχημα, ήτοι όταν ο ζημιούμενος είναι υπάλληλος ή εργάτης αυτής, τότε η ζημιά του παθόντος δεν καλύπτεται από το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο της ΕΑΣ. Διότι προϋποθέτει κατά τα προαναπτυχθέντα την ύπαρξη αστικής ευθύνης την οποία ο εργοδότης, δηλαδή η ΕΑΣ, δεν έχει όταν πρόκειται περί εργατικού ατυχήματος. Στην περίπτωση αυτή ο ασφαλιστικός φορέας των εργαζομένων (ΙΚΑ), στο οποίο είναι ασφαλιστέος επιβαρύνεται με την αποκατάσταση των περιουσιακών ζημιών ενώ τη χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη μπορεί να επιδιώξει κατά του εργοδότη, αφού ως προς αυτήν εφαρμόζονται οι διατάξεις του κοινού δικαίου. Στην εξεταζόμενη υπόθεση ο εκκαλών - ενάγων Ν.Π. ιστορεί στην από 15.6.1990 ένδικη αγωγή του ότι 16.1.1989 όντας οδηγός της εφεσίβλητης - εναγομένης ΕΑΣ και εργαζόμενος στη γραμμή Ιλισίων - Αθήνας είχε σταθμεύσει το με αριθμό κυκλοφορίας **** λεωφορείο που οδηγούσε στη δεξιά πλευρά της οδού Εθνικής Αντιστάσεως αρ. 57, όπου βρισκόταν η αφετηρία της ανέμενε εντολή του εκεί σταθμάρχη για αναχώρηση, ότι πίσω από το δικό του όχημα είχε σταθμεύσει, σε απόσταση 5 μέτρων περίπου, το με αριθμό κυκλοφορίας **** λεωφορείο της ιδιοκτησίας της εφεσίβλητης, το οποίο ήταν ασφαλισμένο για τις έναντι τρίτων ζημιές στην ίδια και είχε οδηγό τον προστεθέντα απ' αυτή στην οδήγησή του Π.Κ. ότι κάποια στιγμή ο εκκαλών κατέβηκε από το λεωφορείο του οποίου ήταν οδηγός και επιχείρησε να περάσει στην απέναντι πλευρά του δρόμου διερχόμενος ανάμεσα από τα δύο σταθμευμένα λεωφορεία, οπότε ο ανωτέρω οδηγός Π.Κ. θέτοντας σε λειτουργία το λεωφορείο του μετακίνησε αυτό προς το εμπρός, χωρίς από αμέλειά του να προσέξει τον εκκαλούντα ο οποίος περνούσε μπροστά από αυτό, με αποτέλεσμα να τον εγκλωβίσει ανάμεσα στα δύο λεωφορεία και να συνθλίψει το αριστερό πόδι του τελευταίου στο ύψος της κνήμης ότι συνεπεία του παραπάνω βαρύτατου τραυματισμού του, ο εκκαλών κατέστη ανάπηρος, όπως διαπιστώθηκε και με την αναφερόμενη στην αγωγή απόφαση του ΙΚΑ στο οποίο ήταν ασφαλισμένος και υπέστη αυτός (εκκαλών) και θα υφίσταται στο μέλλον τις αναλυτικά εκτιθέμενες θετικές και αποθετικές ζημιές, συνολικού ύψους 5.590.000 δραχμών, καθώς και ηθική βλάβη για την οποία δικαιούται χρηματική ικανοποίηση 5.000.000 δραχμών, ποσά τα οποία και ζήτησε να του καταβληθούν.

Με βάση τα εκτιθέμενα αυτά περιστατικά, τα ανωτέρω αυτοκινητικό ατύχημα είναι ταυτόχρονα και εργατικό, δεδομένου ότι ο εκκαλών είναι υπάλληλος της εφεσίβλητης επιχείρησης από τις αναφερόμενες στο άρθρο 2 του ως άνω Β. Δ/τος, τούτο δε (ατύχημα) έλαβε χώρα κατά το χρόνο της εκτελέσεως της εργασίας του και εξ αφορμής αυτής και εφόσον ο εκκαλών ήταν υποχρεωτικώς ασφαλισμένος στο ΙΚΑ, έχουν εφαρμογή οι ανωτέρω αναφερόμενες διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 551/1915 όπως κωδικοποιήθηκε με το προμνησθέν Β. Δ/μα, και του άρθρου 60 παρ. 3 του Ν. 1946/1951, οι οποίες κατισχύουν των διατάξεων του Αστ. Κώδ., ως εκ τούτου δε η εφεσίβλητη εργοδότης του με όλες τις ιδιότητες που ενάγεται απαλλάσσεται από την υποχρέωση αποκαταστάσεως της περιουσιακής του ζημιάς και ευθύνεται γι' αυτή το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ).

Ούτε περίπτωση καλύψεως αστικής ευθύνης από τον ειδικό λογαριασμό του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου ο οποίος τηρείται από την εναγομένη κατ' εφαρμογή των προαναφερομένων διατάξεων του ως άνω Πρ. Δ/τος υπάρχει, αφού αυτή (κάλυψη αστικής ευθύνης) δεν συντρέχει επί ατυχημάτων σε βάρος του εργατοϋπαλληλικού ατυχήματος. Δεν έσφαλε επομένως το Μονομελές Πρωτοδικείο χαρακτηρίζοντας τον τραυματισμό του ενάγοντος οδηγού της εναγομένης ΕΑΣ ως εργατικό ατύχημα, αφού αυτός προξενήθηκε κατά τη διάρκεια της παροχής της εργασίας του και εξ αφορμής αυτής οπότε εφαρμόζονται οι ειδικές διατάξεις του εργατικού δικαίου, ούτε καλύπτεται αυτό από το Ασφαλιστικό Κεφάλαιο της εναγομένης, τα δε αντίθετα που υποστηρίζει ο ενάγων με τον πρώτο λόγω εφέσεώς του ελέγχεται ουσιαστικά αβάσιμος και πρέπει να απορριφθεί.

Από την κατάθεση του μάρτυρα αποδείξεως του ενόρκως εξετάσθηκε στο ακροατήριο και ανώμοτη κατάθεση του ενάγοντος στο ακροατήριο, που περιέχονται στα επικαλούμενα και προσκομιζόμενα πρακτικά συνεδριάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, απ' όλα τα έγγραφα τα οποία με επίκληση αναφέρουν οι διάδικοι (οι υπεύθυνες δηλώσεις που συντάχθηκαν κατά τον τύπο του άρθρου 9 παρ. 4 του Ν. 1599/1986 δεν λαμβάνονται υπόψη Ολ. ΑΠ 8/1987 Ελλ.Δ/νη 28ος σελ. 628), από τις ομολογίες τους και απ' όλη γενικά την διαδικασία, αποδεικνύονται, κατά την κρίση του Δικαστηρίου, τα ακόλουθα περιστατικά για την επίδικη διαφορά:

Στις 16 Ιανουαρίου 1989 και ώρα 12.50' περίπου ο ενάγων τραυματίσθηκε τη στιγμή που περνούσε ανάμεσα από δύο λεωφορεία τα οποία ήταν σταθμευμένα στην αφετηρία της γραμμής Ιλισίων - Αθήνας και την οποίαν οδηγός του μεν εμπροσθίου ήταν ο ίδιος του δε πίσω ο Π.Κ. Το ατύχημα οφείλεται σε

υπαιτιότητα (αμέλεια) του τελευταίου αυτού οδηγού, ο οποίος είχε προστεθεί στην οδήγηση του λεωφορείου από την ιδιοκτήτρια του εναγομένη, περιστατικά τα οποία ρητώς συνομολογήθηκαν πρωτοδικώς στο ακροατήριο. Περαιτέρω αποδεικνύεται ότι ο ενάγων κατά το ατύχημα υπέστη κάταγμα κοτύλης αριστερής και βλάβη του αντίστοιχου ισχυακού νεύρου με κινητικές αισθητικές διαταραχές και ταυτόχρονη κατάργηση των αντανακλαστικών, οξείες ισχαιμικές διαταραχές με διακοπή του αίματος στο ύψος της κοινής μηριαίας αρτηρίας. Στο Γενικό Λαϊκό Νοσοκομείο, όπου μεταφέρθηκε, νοσηλεύθηκε επί τέσσερις και πλέον μήνες, ήτοι από 16.1.1989 μέχρι 27.4.1989. Κατά τη διάρκεια της νοσηλείας του υποβλήθηκε σε αλληπάλληλες χειρουργικές επεμβάσεις για την τοποθέτηση φλεβικού μοσχεύματος και εκτεταμένη αφαίρεση νεκρωμένων μυϊκών μαζών της κνήμης. Ακόμη έγινε και οστεοσύνθεση του κατάγματος της κοτύλης με πλάκα και βίδες και βελόνα KIRSHNER. Έκτοτε το αριστερό πόδι του εξυπηρετεί μόνο τη στήριξη, ενώ έχει καταργηθεί πλήρως η λειτουργικότητα του και επί πλέον υφίσταται βαριές αισθητικές διαταραχές. Στις 9.1.1990 χρειάστηκε να επανεισαχθεί στο νοσοκομείο διότι παρουσίασε οστεομυελίτιδα και άτονο εκτός στο άκρο του ποδιού του (πέλμα) και υποβλήθηκε σε ακρωτηριασμό του πέμπτου (5ου) μεταταρσίου και σύστοιχου δακτύλου (βλ. τα προσκομιζόμενα σε αριθμούς πρωτοκόλλου 215/25.1.1989, 1194/12.5.1989, 1874/22.9.1989, 2484/23.11.1989, 217/26.1.1990 και 1189/16.5.1990 πιστοποιητικά του Γενικού Λαϊκού Νοσοκομείου Αθηνών). Παράλληλα με την ενταύθα νοσηλεία του κρίθηκε αναγκαία η μετάβασή του δύο φορές την Σόφια Βουλγαρίας, προκειμένου να αντιμετωπισθεί η βαρεία μετεγχειρητική κατάσταση του ποδιού του. Εκεί διαγνώστηκε η ύπαρξη παραλυτικής αριστερής ραιβοίποποδίας και υποβλήθηκε σε δύο νέες χειρουργικές επεμβάσεις στις 22.5.1992 (εκτομή οστεοποιών) και στις 16.10.1990 (αρθρόδεση της αριστερής αστραγαλοκνημιαίας άρθρωσης), ενώ θα απαιτηθούν και στο μέλλον μεταβάσεις του στην παραπάνω χώρα, προκειμένου να παρακολουθείται η εξέλιξη της καταστάσεως των τραυμάτων του (βλ. προσκομιζόμενα σε νόμιμη μετάφραση τα άνω 5.6.1990, 2.11.1990, 23.11.1990 και 19.12.1990 πιστοποιητικά του Ινστιτούτου Νοσηλείας Αλλοδαπών της Σόφιας Βουλγαρίας). Ο ενάγων εξαιτίας του ότι από το ατύχημα κατέστη μονίμως ολικώς ανάπηρος για εργασίες, συνταξιοδοτήθηκε από το ΙΚΑ. Ενόψει όλων αυτών και δεδομένου ότι ο ενάγων κατά το χρόνο του ατυχήματος ήταν ηλικίας 34 ετών, έγγαμος και πατέρας τριών ανηλίκων τέκνων, το δικαστήριο τούτο εκτιμώντας τις άνω συνθήκες κάτω από τις οποίες συνέβη το ατύχημα και ειδικότερα το βαθμό του πταίσματος του οδηγού του ζημιογόνου οχήματος ο οποίος είχε προστεθεί στην οδήγησή του από την ιδιοκτήτρια του εναγομένη ΕΑΣ, έκτοτε της βλάβης που προκλήθηκε σ' αυτόν με την τέλεση της αδικοπραξίας στην υγεία και τη σωματική του ακεραιότητα, τις ταλαιπωρίες στις οποίες υποβλήθηκε μέχρι να βελτιώσει την κατάστασή του, κρίνει ότι δικαιούται να λάβει χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη. Η εύλογη όμως αποζημίωση για την αιτία αυτή, ενόψει και της οικονομικής καταστάσεως των μερών, είναι το ποσό των δραχμών 2.500.000. Το μονομελές πρωτοδικείο που με την προσβαλλόμενη απόφασή του όρισε το ύψος της χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη στα 2.000.000 δραχμές έσφαλε κατά τον καθορισμό της. Επομένως πρέπει, αφού απορριφθεί ως ουσιαστικά αβάσιμη η αντέφεση κατά το μοναδικό της λόγο, να γίνει για ένα μέρος δεκτός στην ουσία του ο δεύτερος λόγος εφέσεως, και εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση (άρθρο 535 παρ. 1 Κ.Πολ.Δ.) ως προς τον ενάγοντα Ν.Π. Θα κρατηθεί όμως η υπόθεση στο Δικαστήριο τούτο και αφού ερευνηθεί στην ουσία της η από 15.6.1990 αγωγή ως προς την αξίωση της χρηματικής ικανοποίησης για ηθική βλάβη, η οποία είναι νόμιμη (άρθρα 2, 4, 9 του Ν. ΓΠΝ/1911, 199, 914, 922 και 932 Αστ. Κώ.), θα γίνει για ένα μέρος δεκτή, ήτοι για το ποσό των δραχμών 2.500.000. Το ποσό αυτό είναι υποχρεωμένη η εναγομένη ΕΑΣ να καταβάλει στον ενάγοντα ως ιδιοκτήτρια του ζημιογόνου λεωφορείου η οποία είχε προστήσει στην οδήγησή του τον υπαίτιο του ατυχήματος οδηγό, με τον νόμιμο τόκο υπερημερίας από την επομένης που εκδόθηκε η αγωγή μέχρι την ολοκληρωτική εξόφληση (άρθρα 340, 341 και 346 Αστ. Κώδ.). Τέλος η δικαστική δαπάνη του ενάγοντος και των δύο βαθμών δικαιοδοσίας, αφού συμψηφισθεί για ένα μέρος μεταξύ των διαδίκων, θα επιβληθεί κατά το υπόλοιπο σε βάρος της εναγομένης, επειδή αυτή ηττήθηκε περισσότερο από όσο νίκησε (άρθρα 591 παρ. 1, 183 και 178 παρ. 1 Κ.Πολ.Δικ.) (150.000).